

Foto: Bengt Ekberg, SVA

Enterohemorragisk E.coli - EHEC

Escherichia coli är en tarmbakterie som normalt förekommer hos de flesta varmblodiga djurarter och människor. En ny sjukdomsframkallande typ av E. coli-infektion hos människor påvisades 1982 med blodiga diarréer, som i vissa fall även kan orsaka njurpåverkan och dödsfall. Sedan dess har sådana E. coli-infektioner påvisats över stora delar av världen.

Barn och äldre samt personer med nedsatt immunförsvar löper större risk för sjukdomen. Den sjukdomsframkallande förmågan hos denna bakterietyp är främst kopplad till produktion av ett toxin (gift) i tarmen, därav namnet verotoxinproducerande E. coli (VTEC). Den vanligaste serotypen i Sverige är VTEC O157, men sjukdom kan även orsakas av andra serotyper, t ex O103 och O121.

Vissa idisslare är bärare av VTEC, men djur utvecklar inte sjukdom. Sjukdomen i sin tur benämns infektion med enterohemorragisk E. coli

(EHEC) i smittskyddslagen. Det kan vara något förvirrande när samma bakterie hos idisslare kallas för VTEC men som sjukdomsorsak hos människa benämns EHEC.

I Sverige har smittan påvisats framförallt hos nötkreatur, särskilt hos ungdjur. VTEC är vanligast under sommar och höst. Vid slakt kan slaktkroppar förorenas med träck. Detsamma kan ske vid mjölkning. Smittan kan då spridas vidare till människor om livsmedlen inte värmebehandlats.

Människor kan smittas via direktkontakt med djur eller deras avföring. Andra smittvägar kan t ex vara förorenat kött och köttprodukter från idisslare; opastöriserad mjölk; förorenade grönsaker, frukt och bär; livsmedel som har kontaminerats av rått kött som innehåller VTEC; badvatten och person till person.

FÖREKOMST I SVERIGE

Infektion med VTEC O157 hos människa blev anmälningspliktig 1997. I smittskyddslagen som trädde i kraft den 1 juli 2004 så är numera infektion med samtliga typer av VTEC anmälningspliktig.

I Sverige rapporteras cirka 200-300 fall av VTEC bland människor varje år. Undersökningar har visat att drygt tre procent av nötkreatur som slaktas i Sverige är bärare av E. coli O157. Förekomsten är högre i vissa delar av landet, i till exempel Halland var andelen positiva gårdar 23 procent vid en undersökning 1999.

SMITTÄMNE

De typer av Escherichia coli av serotyp O157 (även vissa andra serotyper) som producerar ett speciellt shigaliknande toxin som ger sjukdomen EHEC hos människa.

FÖREKOMST

Har påvisats över praktiskt taget hela världen.

SYMPTOM HOS MÄNNISKA

Akuta buksmärtor, blodig diarré och kräkningar. Särskilt hos barn och äldre kan ibland allvarlig njurpåverkan (hämolytiskt uremiskt syndrom, HUS) utvecklas som kan kräva dialys och orsaka dödsfall.

INKUBATIONSTID

3-4 dygn (1-8).

MOTTAGLIGHET

Alla är mottagliga. Barn och äldre är känsligast.

ÖVERLEVNAD

Bakterien överlever infrysning och kylagring och tål sura miljöer som vid fermentering av livsmedel.

Avdödas snabbt vid upphettning till 65-70 grader.

SMITTRISKPERIOD

Under första dagarna efter insjuknandet är risken störst för smittspridning till andra personer.

SMITTKÄLLA

Livsmedel, otillräckligt upphettade köttprodukter, opastöriserad mjölk, frukt och grönsaker, förorenat vatten och djurkontakt. Även från person till person.

SMITTSÄTT

Genom förtäring av förorenade, ej tillräckligt upphettade livsmedel eller via kontakt med smittade djur.

KONTROLLÅTGÄRDER

Goda hygieniska förhållanden vid tillverkning och hantering av livsmedel. Pastörisering av mjölk. Tillräcklig uppvärmning av risklivsmedel före förtäring. God hygien efter toalettbesök samt efter kontakt med djur.